

Atlas over danske saltvandsfisk

Almindelig sugefisk

Remora remora (Linnaeus, 1758)

Af Henrik Carl

Sugefisk (konserveret) fra Køge, 1872. © Henrik Carl.

Projektet er finansieret af Aage V. Jensen Naturfond

AAGE V. JENSENS FONDE

Alle rettigheder forbeholdes. Det er tilladt at gengive korte stykker af teksten med tydelig kildehenvisning. Teksten bedes citeret således: Carl, H. 2019. Almindelig sugefisk. I: Carl, H. & Møller, P.R. (red.). Atlas over danske saltvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum. Online-udgivelse, december 2019.

STATENS NATURHISTORISKE MUSEUM
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Systematik og navngivning

Arten blev oprindelig beskrevet som *Echeneis remora* Linnaeus, 1758. Senere blev den flyttet til slægten *Remora* Gill, 1862, der omfatter fem arter. Foruden almindelig sugefisk drejer det sig om spydfisk-sugefisk (*R. brachyptera*), hvalsugefisk (*R. australis*), marlinsugefisk (*R. osteochir*) og hvid sugefisk (*R. albescens*). Fylogenetiske analyser har vist, at spydfisk-sugefisk er søsterart til de øvrige, mens den almindelige sugefisk er søsterart til en gruppe bestående af de tre sidstnævnte arter (O'Toole 2002).

Det officielle danske navn er almindelig sugefisk (Carl et al. 2004), da det er en af de almindeligste sugefisk, og den art der normalt træffes ved Nordvesteuropa. Navnet er således ikke et udtryk for, at arten er almindelig i danske farvande. I daglig tale kaldes den blot sugefisk. Det videnskabelige navn *remora* betyder at hindre eller forsinke, og det skyldes, at man i gammel tid troede, at sugefiskene forsinkede skibene, når de satte sig på skroget (Heemstra 1986).

Udseende og kendetegn

Kroppen er langstrakt og forholdsvis kraftig med et rundt tværsnit, der smalner ind bagtil. Hovedet er forholdsvis stort og fladt fortil – næsten kileformet. Munden har et tydeligt underbid. Der er adskillige rækker af tænder i kæberne samt på plovskærbenet. De er små, spidse og bagudrettede. Der er 28-37 lange og tynde gællegitterstave (Lachner 1986). Huden er slimet, og skællene er meget små og overlapper ikke hinanden (Pethon 1985).

Der er to rygfinner, hvoraf den forreste pigstrålede del er omdannet til en karakteristisk og effektiv sugeskive med 16-20 lameller, der ikke når tilbage til bagkanten af brystfinnerne. Sugeskiven udvikles under opvæksten, og ynglen har en normal forreste rygfinne. Den bageste rygfinne består af 21-27 blødstråler. Gatfinnen sidder under bageste rygfinne og består af 20-24 blødstråler. Der er 25-32 finnestråler i brystfinnerne. Bugfinnerne sidder langt fremme under brystfinnerne. Antallet af bugfinnestråler er ikke fundet i litteraturen, men de to danske fisk har 6 stråler. Halefinnen er tydeligt kløftet.

Farven er ensartet mørkebrun, sort eller sodfarvet. Finnerne har samme farve som kroppen, men hos eksemplarer på under ca. 12 cm kan finnekanten være lysere, specielt på bryst- og bugfinner (Lachner 1986).

Sugefisk bliver normalt omkring 40 cm, og de fleste kilder angiver en maksimal standardlængde (fra snude til basis af halefinnen) på ca. 60 cm. Claro (1994) nævner en maksimalstørrelse på 86,4 cm. Det største danske eksemplar er 28,2 cm, og de sugefisk, der indimellem træffes ved Nordeuropa er generelt yngre eksemplarer.

Forvekslingsmuligheder

Den karakteristiske sugeskive på oversiden af hovedet og forrest på ryggen gør forveksling med andre danske fisk usandsynlig. Fra de andre arter af sugefisk kendes den på kombinationen af en ensfarvet krop, en tydelig kløftet halefinne og en sugeskive med 16-20 lameller, der ikke når tilbage til bagkanten af brystfinnerne.

Udbredelse

Generel udbredelse

Den almindelige sugefisk er udbredt i de varme dele af alle oceaner, og den findes også i Middelhavet. I Nordøstatlanten er den udbredt fra området vest for De Britiske Øer, hvor den er sjælden (Wheeler 1969), men der kendes også et fund fra det sydlige Island (Lachner 1986). I Nordvestatlanten er den en regelmæssig, men sjælden gæst ved Nova Scotia og Grand Banks (Coad 1995), men den bliver først almindelig længere sydpå. Ved Vestindien er den meget almindelig (Collette 2002). I skandinaviske farvande er den meget sjælden, og foruden de danske fund kendes

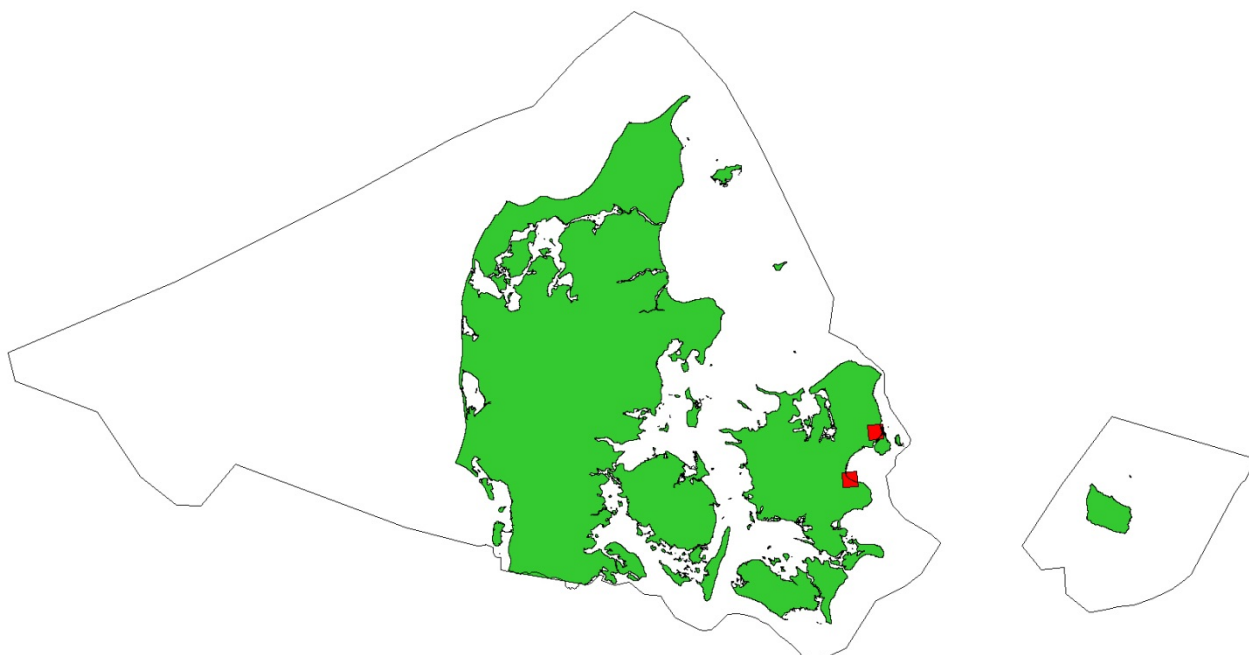
nogle få fra Norge (Pethon 1985) og muligvis et enkelt fra Sverige, hvor der i 1833 blev fundet tre mørkebrune fisk fastsuet til en større haj fanget ved Råå nær Helsingborg (Otterstrøm 1912; Pfaff 1946).

Udbredelse i Danmark

Sugefiskene kendes kun fra to fund i vore farvande. Den ældste observation var af et eksemplar på 7,3 cm, der blev fundet opskyllet på stranden ved Køge efter stormfloden i november 1872. Det var dog først i 1945, at fundet blev kendt i videnskabelige kredse (Pfaff 1946). I 1939 blev fisken skænket til Vigerslev Allés Skole af barnebarnet til finderens, og i 1945 blev den foræret til Zoologisk Museum, hvor den stadig findes.

Det andet eksemplar blev fundet på stranden mellem Hellerup Havn og Tuborg Havn i Øresund nord for København den 13. august 1979. Der var tale om en kønsmoden hun på 28,2 cm. Også denne fisk findes i samlingen på Zoologisk Museum.

I flere dagblade kunne man i august 1939 læse, at en sugefisk havde suget sig fast på benet af en dreng, der badede ved Audebo (Isefjorden). Fisken beskrives som en forslugen ål, så der har efter al sandsynlighed ikke været tale om en sugefisk, men om en havlampret – en art, som adskillige gange har suget sig fast på badegæster både herhjemme og i udlandet. Fra udlandet er der dog enkelte beretninger om, almindelige sugefisk har sat sig på mennesker (pers komm. Steffen Bach).

Figur 1. Udbredelse af sugefisk i danske farvande.

Kortlægning

De to danske eksemplarer af sugefisk er som nævnt begge skyllet op på strandene, sandsynligvis fordi de er døde af kulde. Oplysningerne er bevaret, fordi fiskene havnede i samlingen på Zoologisk Museum. Det er sandsynligt, at sugefisk fra tid til anden optræder som gæster i vore farvande, nok primært i følgeskab med blåhajer eller andre hajer. Skal man finde sugefisk, er det derfor mest oplagt at eftersøge store hajer i Nordsøen og Skagerrak.

Biologi

Levesteder og levevis

Sugefisken er en varmtvandsfisk, der overvejende træffes på åbent hav. Den er primært knyttet til større hajer, der ofte ses sammen med en eller flere sugefisk, og arten er fundet sammen med mindst

12 forskellige hajararter, heraf hyppigst blåhaj (*Prionace glauca*) og hvidtippet haj (*Carcharhinus longimanus*) (Cressey & Lachner 1970; Lachner 1986). Sugefiskene svømmer sammen med hajerne eller endnu oftere suger de sig fast på dem med sugeskiven. De større fisk sætter sig på kroppen af værtsdyret, mens de mindre ofte også sidder i gællehulerne og i mundloftet. Normalt undgår de at sidde på finnerne, hvor der er mest bevægelse. Foruden hajer træffes sugefiskene også sammen med andre store dyr som djævlerokker, tunfisk, sværdfisk, marliner, klumpfisk og havskildpadder, og de kan også finde på at suge sig fast på skibe (Cressey & Lachner 1970; Pfaff 1946; Tinker 1978). Fiskene begynder sameksistensen med værterne, når de måler ca. 3-4 cm (Collette 2002).

Fødevalg

Føden består hos de mindre fisk hovedsagelig af hudparasitter (specielt vandlopper) fra de dyr (hajer, havskildpadder m.fl.) som de bruger som værter, og maveundersøgelser hos sugefisk tyder på, at de sidder på den samme vært i længere perioder, da de parasitiske vandlopper ofte er artsspecifikke (Cressey & Lachner 1970). De større sugefisk æder også hudparasitter, men de forlader også værtsdyret for at jage mindre fisk og krebsdyr. Tidligere mente man, at fiskene primært åd rester fra hajernes måltider, men denne teori synes ikke at have noget på sig.

Reproduktion og livscyklus

Ynglebiologien er som artens øvrige biologi kun dårligt undersøgt, og der findes ikke oplysninger om alder ved kønsmodning, yngletid eller -adfærd. Helt små sugefisk træffes i Atlanterhavet normalt i juni og juli, hvilket tyder på, at yngleperioden er forholdsvis kort (Collette 2002).

Selvom den ene af de danske fisk var en kønsmoden hun, er der ingen grund til at tro, at fiskene ville være i stand til at yngle i vore kolde farvande, og der er ingen tegn på, at arten overhovedet yngler ved Nordeuropa (Pethon 1985).

Den maksimale levealder er ikke kendt.

Vækst og økologi

Artens vækst er ligesom levealderen ikke undersøgt. Som nævnt lever fiskene i høj grad af parasitter fra værtsdyrene, og de bidrager dermed til disses sundhed. Hvorvidt, det har en afgørende betydning for værtsdyrene, eller om sugefiskene selv kan opfattes som en slags parasitter, er uvist. Forsøg har vist, at sugefiskene ikke kun bruger værtsdyrene som spisekammer, til beskyttelse og transport, men også har en respiratorisk fordel ved at sidde på de svømmende værtsdyr. Ved lav vandhastighed ånder sugefiskene aktivt, men ved højere hastigheder lader de blot vandet passere passivt over gællerne, hvilket sparer energi (Muir & Buckley 1967).

Forvaltning, trusler og status

Da sugefiskene er uløseligt knyttet til primært større hajer, må bestanden også være afhængig af antallet af disse. Mange hajararter er gået voldsomt tilbage i det seneste århundrede, så det er nærliggende at antage, at sugefiskene har lidt samme skæbne. Skal sugefiskenes fremtid sikres, er beskyttelse af værtsdyrene et vigtigt skridt. Af de mindst 12 hajararter, der fungerer som vært for sugefisken, er det kun blåhajen, der er truffet i dansk farvand, og den er nu meget sjælden herhjemme. Hvis antallet af hajer igen stiger, kan det i kombination med global opvarmning øge sandsynligheden for forekomst af sugefisk i vores farvande. På grund af det store udbredelsesområde og manglen på umiddelbare trusler vurderes arten at være Livskraftig (LC) i den internationale rødliste fra IUCN (Curtis et al. 2015).

Menneskets udnyttelse

Arten fanges længere mod syd i udbredelsesområdet ofte sammen med større hajer eller alene, men der findes ikke mange oplysninger om anvendelsen af fiskene. Froese & Pauly (2015) angiver, at den fiskes kommercielt, men der er ikke nærmere detaljer om mængder eller anvendelse. Lokalt er

sugefisk blevet brugt som fiskeredskaber. De levende fisk får en line om halen, inden de sættes ud igen. Når fiskene har suget sig fast på en fisk eller havskildpadde, hales fangsten ind (Pethon 1985).

Referencer

Carl, H., Nielsen, J.G. & Møller, P.R. 2004. En revideret og kommenteret oversigt over danske fisk. Flora og Fauna 110(2): 29-39.

Claro, R. 1994. Características generales de la ictiofauna. P. 55-70 in: Claro, R. (ed.). Ecología de los peces marinos de Cuba. Instituto de Oceanología Academia de Ciencias de Cuba and Centro de Investigaciones de Quintana Roo.

Coad, B.W. 1995. Encyclopedia of Canadian Fishes. Canadian Museum of Nature and Canadian Sportsfishing Productions Inc.

Collette, B.B. 2002. Remoras and sharksuckers. Family Echeneidae. P. 406-409 in: Collette, B.B. & Klein-MacPhee (eds.). Bigelow & Schroeder's Fishes of the Gulf of Maine. Third edition. Smithsonian Institution Press.

Cressey, R.F. & Lachner, E.A. 1970. The Parasitic Copepod Diet and Life History of Diskfishes (Echeneidae). Copeia 2: 310-318.

Curry-Lindahl, K. 1985. Våra fiskar. Havs- och sötvattensfiskar i Norden och övriga Europa. P.A. Norstedt & Söners Förlag.

Curtis, M., Williams, J.T., Collette, B., Smith-Vaniz, W.F. & Pina Amargos, F. 2015. *Remora remora*. The IUCN Red List of Threatened Species 2015: e.T198651A15544903.

Froese, R. & Pauly, D. (eds.) 2015. FishBase. World Wide Web electronic publication. www.fishbase.org.

Heemstra, P.C. 1986. Echeneidae. P. 662-664 in: Smith, M.M. & Heemstra, P.C. (eds.). Smiths' sea fishes. Springer-Verlag, Berlin.

Lachner, E.A. 1986. Echeneididae. P. 1329-1334 in: Whitehead, P.J.P, Bauchot, M.-L., Hureau, J.-C., Nielsen, J. & Tortonese, E. (eds.). Fishes of the North-eastern Atlantic and the Mediterranean, volume III. Unesco.

Muir, B.S. & Buckley, R.M. 1967. Gill Ventilation in *Remora remora*. Copeia 3: 581-586.

O'Toole, B. 2002. Phylogeny of the species of the superfamily Echeneoidea (Perciformes: Carangoidei: Echeneidae, Rachycentridae, and Coryphaenidae), with an interpretation of echeneid hitchhiking behavior. Canadian Journal of Zoology 80(4): 596-623.

Otterstrøm, C.V. 1912. Danmarks Fauna 11. Fisk 1. Pigfinnefisk. G.E.C. Gads Forlag, København.

Pethon, P. 1985. Aschehougs store Fiskebok. Alle norske fisker i farger. Aschehoug.

Pfaff, J.R. 1946. To mærkelige Fisk, ny for den danske Fauna. Naturhistorisk Tidende 10: 35-37.

Tinker, S.W. 1978. Fishes of Hawaii. A Handbook of the Marine Fishes of Hawaii and the Central Pacific Ocean. Hawaiian Service, Inc.

Wheeler, A. 1969. The Fishes of the British Isles and North-West Europe. MacMillian and Co Ltd., London.